

Verpleeghuizen op de schop

Het verpleeghuis van de toekomst...is geen verpleeghuis

Het verpleeghuis van de toekomst is geen verpleeghuis. Tot deze conclusie komen de Amsterdamse zorginstelling Amstelring en de Nederlandse Zorgautoriteit (NZa). Samen bogen zij zich over het vraagstuk 'Hoe ziet de toekomst van verpleeghuizen eruit?'

Locatie Vreugdehof van Amstelring is een verpleeghuis nabij de Zuidas. Het pand is toe aan vernieuwing en dat geldt voor veel andere verpleeghuisgebouwen in Nederland. Amstelring wil op de locatie van Vreugdehof een nieuw, toekomstbestendig verpleeghuis opzetten. Dat die droom niet zo makkelijk te realiseren is, blijkt uit de opgedane ervaringen. Vandaar dat de NZa meedenkt over de inrichting en functie van verpleeghuizen en ook enkele adviezen opstelde om die toekomstige ideeën bereikbaar te maken.

De droom

Uitgangspunt van het advies van de NZa is dat het verpleeghuis van de toekomst een plek is waar iedereen zich prettig en veilig voelt; de bewoner, de zorgverlener, medewerker, bezoeker en buurtbewoner. Waar de bewoners aandacht krijgen, zichzelf kunnen zijn, maar ook van hun vrijheid genieten en plezier hebben. En waar de zorg aanwezig is die nodig is. Het draait in een verpleeghuis om zorg, maar vooral ook om de kwaliteit van leven. En het huis moet flexibel in te richten zijn. Het verpleeghuis zoals hier omschreven, is eigenlijk geen verpleeghuis, maar het middelpunt van een levendige *zorg-community* in de wijk.

Optimale zorg

Geen goede zorg zonder voldoende, geschoolde zorgverleners. Die zich vooral moeten richten op de verzorging van de cliënt. Wat tegenwoordig niet altijd een vanzelfsprekendheid is, ook gezien het tekort op de arbeidsmarkt. De NZa keek ook hier naar mogelijke oplossingen. En dan vooral in de ondersteuning van het zorgpersoneel. Een mogelijkheid hierin is de inzet van techniek, zoals domotica. Maar net zo belangrijk is het professionaliseren van de mantelzorg. En die mantelzorger of diens werkgever hiervoor financieel te compenseren.

Een indirecte manier van ondersteuning van zorgpersoneel ziet de NZa ook in het aanbieden van woonruimte voor medewerkers in het verpleeghuis. Vooral in de Randstad is het steeds moeilijker geschikte, betaalbare woonruimte te vinden. Door een deel van het verpleeghuis hiervoor in te richten, biedt je werknemers een plek en wordt je een interessante werkgever.

De wijk doet mee

Het verpleeghuis van de toekomst speelt een belangrijke rol in de wijk waar het huis is gevestigd. De faciliteiten waar de bewoners gebruik van maken, zoals een belevingsruimte met films en voorstellingen, de (dementievriendelijke) buurtsuper en het restaurant, zijn ook toegankelijk voor buurtbewoners. Een nabijgelegen opleidingscentrum kan stagiairs ervaring op laten doen in het huis.

Adviezen van de NZa

Er is echter nog veel werk aan de winkel om dit toekomstbeeld te laten slagen. Daarom heeft de NZa tien adviezen uitgebracht. Met een aantal van deze adviezen gaat ze zelf aan de slag. Ook partijen zoals de gemeente en het verpleeghuis zelf zijn aan zet.

1. Zorg ervoor dat een verpleeghuis niet langer wordt gefinancierd als een verpleeghuis, maar als een organisatie die voor elke zorgzwaarte oplossingen kan bieden. De zorg moet schaalbaar zijn en de financiering moet daarop aansluiten.
2. Zorg voor prikkels om de zorg te laten plaatsvinden door mantelzorg. Als bewoners en hun mantelzorgers gewend zijn om zorgtaken uit te voeren en hieraan willen vasthouden, biedt dat persoonlijke zorg en draagt het bij aan het thuisgevoel. Substitutie richting mantelzorg kan ook kosten op andere vormen van zorg besparen, het zorggeld dat wordt bespaard kan voor een gedeelte ten goede komen aan de omgeving van het verpleeghuis.
3. Laat mantelzorg zelf lonen, door mantelzorgers te compenseren voor hun inspanningen. Mantelzorger verlenen geen zorg vanuit financieel gewin, maar door hen te compenseren (financieel of in natura) bieden we wel ruimte voor mantelzorgers om hun taak goed te kunnen uitoefenen.
4. Geef ruimte voor differentiatie. Ouderen en hun familie moeten samen de huur opbrengen van de zorgwoning. Dat biedt ze ook de ruimte om te kiezen hoe groot of klein ze willen wonen of welke service ze willen gebruiken.
5. Geef zorgbehoevenden de mogelijkheid om zorg modulair in te kopen, dat kan ook een tijdelijk karakter hebben. Bijvoorbeeld na een operatie, bij ziekteherstel, of het tijdelijk ontbreken van mantelzorg.
6. Biedt in de bekostiging ruimte voor systeemindicatie. Bij complexe families in één keer de boel regelen is goedkoper dan talloze potjes en verschillende instellingen die zich buigen over alle familieleden. Door hier op waardegedreven zorg in te zetten, wordt niet alleen het verpleeghuis flexibel, maar de bekostiging ook.
7. Laat bij waardegedreven zorg niet het geld, maar het perspectief van de cliënt tellen. Doordat het verpleeghuis van de toekomst flexibel is, kunnen bewoners aangeven wat zij waardevol vinden en daar kan het verpleeghuis zich op aanpassen.
8. Maak ruimte in de bekostiging voor ondersteunende techniek als kwalitatieve impuls. De extra kwaliteitsgelden die nu beschikbaar zijn gemaakt voor de verpleeghuizen hanteren een norm, waarbij 85% van de extra gelden naar extra personeel gaat, terwijl er al een personeelstekort is. Ondersteunende techniek kan juist besparen op personeelsinzet.
9. Maak ruimte voor maatwerk om het verpleeghuis te kunnen realiseren. Omdat we te maken hebben met een opgave voor de wijk, dienen bij het maken van de plannen alle partijen ook aan tafel te zitten en waar mogelijk knelpunten weg te nemen die het realiseren van het verpleeghuis van de toekomst in de weg zitten. Een voorbeeld hiervan vanuit Amsteling is de gemeentelijke norm voor het aantal parkeerplaatsen dat moet worden gerealiseerd bij nieuwbouw. Een norm die bij ouderen die geen auto (meer) hebben, moet kunnen worden losgelaten.
10. Zorg voor duurzame financiering van het gebouw. Het verpleeghuis van de toekomst is duurzaam modulair opgebouwd. De huidige financieringseisen gaan uit van een afschrijvingsperiode van 30 jaar voor gebouwen, waarmee met de huidige kosten voor nieuwbouw de financiering (en de zorg) onbetaalbaar wordt. De bakstenen mogen geen belemmering vormen.